

Kort om våldsbejakande extremism - socialtjänstens arbete med barn och unga vuxna

från "Våldsbejakande extremism - ett utbildningsmaterial
för socialtjänstens arbete med barn och unga vuxna"

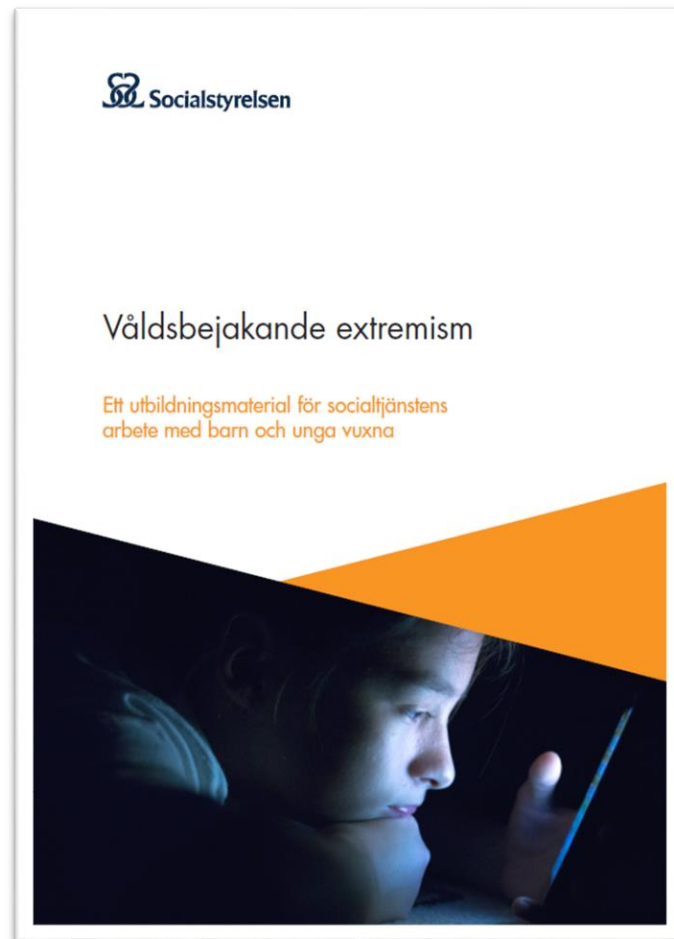
December 2020

Innehåll

Presentationen ger en kortfattad översikt om vad våldsbejakande extremism är och riskfaktorer för att radikaliseras.

Presentationen kan också användas som en introduktion till arbetet i din kommun med att förebygga, upptäcka, utreda, ge insatser och följa upp insatser mot våldsbejakande extremism.

Definition

Barn och unga vuxna

Med *barn* avses varje människa under 18 år, enligt FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen.

Motsvarande definition av barn återfinns i 1 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

Med *unga vuxna* avses i detta material individer i åldern 18-25 år.

”Den som känner sig utanför vill höra till, den som känner sig fel eller dålig vill känna sig rätt och bra. Att en upplevelse av utanförskap och en önskan om att få höra till är kraftfulla drivkrafter som får människor att försöka omvandla och förvandla sig själva och sin omgivning är ingenting nytt eller konstigt. Det talas ofta om att det vanligaste är att man först går med i en grupp och att man där sedan börjar omforma sin identitet. Det vill säga tillhörigheten kommer före identitetsskapandet, inte tvärtom.”

Vad är våldsbejakande extremism?

Samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ideologiska mål.

Säkerhetspolisen talar om tre våldsbejakande extremistiska miljöer:

- våldsbejakande högerextremism
- våldsbejakande vänsterextremism
- våldsbejakande islamism.

Vad är våldsbejakande radikalisering?

Begreppet våldsbejakande radikalisering syftar på den process då en person eller grupp börjar bejaka våld i politiskt eller ideologiskt syfte.

Det finns inte bara ett sätt att radikaliseras utan processen är ofta komplex och kan ske samtidigt på både individ-, grupp- och samhällsnivå.

Radikaliseringen kan vara lång och utdragen, men den kan också vara relativt snabb.

Ett systematiskt arbetssätt

Socialt arbete med ett nytt område

- Använd etablerade arbetssätt.
- Samverka med andra aktörer, till exempel andra kommunala förvaltningar, myndigheter och det lokala civilsamhället.

Hur kan våldsbejakande extremism förebyggas?

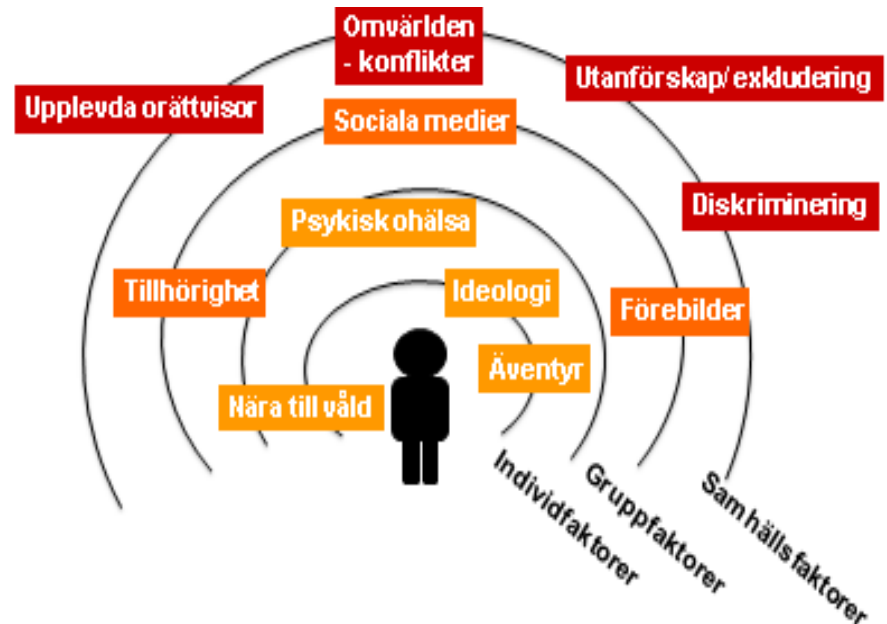
Individinriktade förebyggande insatser riktar sig till individer som kan vara i risk för att utföra våldsamma eller andra kriminella handlingar.

Specifika förebyggande insatser riktas till grupper eller personer med sårbarhet för radikaliserings eller andra specifika problem.

Generella insatser handlar om att kunna ge förebyggande insatser brett (skola, kommun, stadsdel, bostadsområde).

Risikfaktorer för våldsbejakande radikalisering

- Upplevt utanförskap
- Upplevda orättvisor
- Diskriminering
- Upplevelse av rasism
- Exkludering
- Sociala medier
- Konflikter i världen

Går det att upptäcka om någon är på väg in i våldsbejakande extremism?

Det finns ingen "profil" som pekar ut individer som dras till våldsbejakande extremism. Många barn och unga vuxna finner nya identiteter under uppväxten. Det finns några tecken som kan vara värda att uppmärksamma:

- Förändringar i intressen, utseende, användning av symboler som är uttryck för våldsbejakande idéer och organisationer
- Vänner och sociala nätverk, umgänge med personer som är kända för extremism
- Intolerans mot andras åsikter, har konfrontativt förhållningssätt – pratar om "vi och dom", använder sig av hatretorik
- Legitimerar våld, använder hot och våld, begår hatbrott.

Utgå från din yrkeskunskap

Som professionell kan man fråga sig själv om beteendet kan vara ett rop på uppmärksamhet, utanförskap eller en helt naturlig del av en tonårsprocess där identitetssökande och fascination för subkulturer ingår.

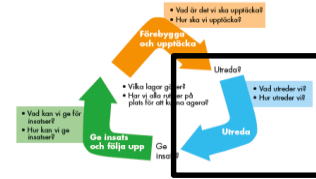
Propaganda som verktyg

Propaganda är budskap som är medvetet utformade i syfte att påverka mottagarens uppfattningar, åsikter eller beteende i en viss riktning. Många extremistiska miljöer använder propaganda i sin kommunikation.

Propaganda från våldsbejakande extremistiska rörelser handlar om att vinna anhängare till den egna rörelsen, och påverka individer i riktning mot eget våldsutövande, eller stöd för andras våldsutövande.

Propagandan sprids på många olika sätt: till exempel flygblad på stan, i sociala medier via bilder, film, musik och diskussionsforum.

Utreda barn och unga vuxna

Har barnet behov av skydd eller stöd och hur kan det behovet tillgodoses?

Det är samma fråga som vid andra barnutredningar också när det handlar om ett barn som misstänks ha dragits in i våldsbejakande extremism. Det kan handla om barn som ofrivilligt hamnat i våldsbejakande extremism genom att någon har tvingat dem att delta.

Socialtjänsten kan också behöva stödja barn och unga vuxna till återanpassning i samhället om de har begått brottsliga handlingar och dömts för de brottsliga handlingarna.

Vilka insatser kan vara aktuella?

Socialtjänsten kan ge behovsprövade insatser och insatser i form av service. Behovsprövade insatser kan ges i såväl öppna former som i form av vård utanför hemmet, både enligt SoL och enligt LVU.

För att insatser ska kunna ges i form av service, det vill säga utan att man behöver utreda, bedöma och besluta, ska insatsen vara fast utformad och likadan oberoende av vem som får insatsen. Insatser i form av service kan vara information och stöd som till exempel rådgivning eller föräldrautbildningar.

Att vilja lämna våldsbejakande extremism – ofta en lång process

Orsakerna till att en person lämnar en extremistmiljö är lika komplexa som anledningen till varför de en gång drogs in.

Det kan bero på att gruppen inte längre uppfyller behoven i den unges tillvaro, att priset för att vara med blir för högt i form av till exempel påtryckningar, hot och våld. Det kan handla om besvikelse på ledare och vänner i gruppen.

Det kan också röra sig om samhällsförändringar som gör att organisationen inte har samma attraktionskraft som förut.

Varför vill man lämna en våldsbejakande miljö?

Push-faktorer

- Straffrättsliga reaktioner
- Tar avstånd från våld
- Känslan av att bli kränkt
- Förlorat tron på ideologin
- Förlorad tillit och status
- Förlorade illusioner och kamratskap

Pull-faktorer

- Längtan efter ett normalt liv
- Bekräftelse
- Tillhörighet till en ny miljö
- Attraktiva ideologiska argument
- Fått ett arbete
- Träffat en partner
- Bildat familj
- Ny ideologisk ståndpunkt

Vad händer nu?

- **Hur lägger vi upp arbetet med att förebygga och upptäcka, utreda och ge insats och följa upp insats i vår kommun?**
- **Vem gör vad?**
- **Hur ska vi göra det?**
- **När ska vi göra det?**

**Mer information finns på:
<https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/vald-och-brott/valdsbejakande-extremism/>**